

Vergaderjaar 2015–2016

31 899

Nota Overgewicht

32 793

Preventief gezondheidsbeleid

Nr. 27

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 mei 2016

Op 21 oktober 2015 heb ik in mijn brief (Kamerstukken 31 899 en 32 793, nr. 26), in reactie op o.a. de motie Wolbert (Kamerstuk 32 793, nr. 183), uw Kamer geïnformeerd over het RIVM onderzoek naar het productaanbod in schoolkantines in het vo en mbo. Met deze brief wil ik uw Kamer informeren over de uitkomsten van dit onderzoek¹. Hiermee wordt inzicht gegeven in de resultaten die er zijn geboekt bij de beleidsinzet ter uitvoering van de motie Vendrik (Kamerstuk 31 899, nr. 8).

Het onderzoek beschrijft het voedingsaanbod en de voedingsomgeving op schoollocaties in het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) in 2015. Voor dit onderzoek zijn alle 1389 schoollocaties in het vo en 654 schoollocaties in het mbo benaderd om een online vragenlijst in te vullen.

Uit het onderzoek komen de volgende kernbevindingen:

- Ongeveer 80 procent van de scholen die de vragenlijst hebben ingevuld geeft aan dat zij de afgelopen jaren meer aandacht aan gezonde voeding hebben besteed.
- Ook geven de resultaten aan dat het voedingsaanbod op school is verbeterd: in de kantines worden bijvoorbeeld meer gezonde producten (uit de Schijf van Vijf) aangeboden dan ongezonde, zoals snacks en frisdrank.
- Wel blijkt dat binnen de school het aanbod in de fris- en snackautomaten duidelijk ongunstiger is dan in de kantine zelf. In het vo is het aanbod in de automaat bij 15% van de gevallen gezond volgens de Richtlijnen van het Voedingscentrum, en in de kantine in 52% van de gevallen. In het mbo is 12% van het aanbod in de automaat gezond en 44% in kantine.
- Volgens de scholen die gereageerd hebben bestaat het aanbod in de kantine bij 82% van de vo scholen en 85% van de mbo scholen uit

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

meer basisproducten (groente, fruit, brood en zuivelproducten) dan niet-basisproducten (snoep, hartige snacks en met suiker gezote frisdrank). Het aandeel niet-basisproducten is hoger in de automaten dan in de kantine.

- Verder is een hygiënische watervoorziening aanwezig op iets meer dan de helft van de scholen, waarbij het water meestal gratis wordt aangeboden.
- Behalve het voedingsaanbod zijn andere aspecten belangrijk voor een gezonde voedingsomgeving op school zoals aandacht voor voeding tijdens de lessen, de uitstraling van de kantine en het schoolbeleid.
- Bij 90 procent van de middelbare scholen en 70 procent van de mbo-scholen, maakt informatie over gezonde voeding deel uit van het lesprogramma of projecten.
- Verder stimuleren bijna alle scholen een betere voedingskeuze op school door bijvoorbeeld gezondere producten op zichtbare plaatsen en goedkoper aan te bieden dan ongezonde.
- Ongeveer de helft van de scholen heeft afspraken over een gezond voedingsaanbod binnen school schriftelijk vastgelegd in beleid.
- Met eetfaciliteiten buiten de school, zoals een snackbar, supermarkt of snackbar, maakt echter minder dan 5 procent van de scholen afspraken over de verkoop van producten aan scholieren.
- De afgelopen jaren zijn diverse programma's uitgevoerd om het voedingsaanbod op scholen te verbeteren. Voorbeelden zijn Programma De Gezonde Schoolkantine, de Gezonde School aanpak (inclusief het vignet Gezonde School) en het Handvest «Gezonder voedingsaanbod op scholen». Scholen die aan zo'n programma deelnemen blijken een gezondere voedingsomgeving te hebben. Ze geven zelf aan dat dit onder andere komt door hun deelname aan een programma.
- Volgens de richtlijn Gezonde Schoolkantine van het Programma De Gezonde Schoolkantine van het Voedingscentrum heeft een school een gezonde schoolkantine als het assortiment van de schoolkantine en de automaten samen minimaal 75% basisproducten en maximaal 25% niet-basisproducten bevat. Van de scholen die in beeld zijn bij het Voedingscentrum, voldoet eind 2015 37% van de vo scholen en 38% van de mbo scholen aan dit criterium.
- Aangezien ongeveer 80% van de vo scholen in beeld is bij het Voedingscentrum, ligt het werkelijke percentage vo scholen met een gezonde schoolkantine tussen de 30 en 50%.
- Op het mbo is de helft van de scholen in beeld en ligt het werkelijke percentage scholen met een gezonde kantine tussen de 20 en 70%.

Uit het onderzoek komen de volgende aanbevelingen:

1. Inzet op een verdere verbetering van het voedingsaanbod op scholen door een verschuiving richting betere keuze producten.
2. Inzet op integrale programma's, zoals De Gezonde Schoolkantine en de Gezonde School aanpak, waarbij aandacht is voor alle aspecten van een gezonde voedingsomgeving (voedingsaanbod, het beleid, educatie en signalering).

De resultaten laten zien dat het stimuleren van het onderwijs door inzet van de Gezonde Schoolkantine Brigade en het vergroten van het draagvlak voor concrete afspraken voor een gezond assortiment door aanbodleverende partijen ertoe hebben geleid dat scholen met dit thema aan de slag zijn gegaan. Hiermee is het aanbod in kantines gezonder geworden. Om invulling te geven aan de aanbevelingen blijft inzet op ondersteuning aan scholen via het Voedingscentrum (het programma de Gezonde Schoolkantine, onderdeel van het ondersteuningsaanbod vanuit de Gezonde School) dan ook onverminderd van kracht in 2016. Verder wordt in het nieuwe Akkoord Gezonde Voeding op Scholen (een vervolg

op het Handvest) gericht ingezet op het verbeteren van het aanbod in de kantines en automaten, in lijn met de richtlijnen van het Voedingscentrum.

Zoals in de brief van 21 oktober 2015 (Kamerstukken 31 899 en 32 793, nr. 26), en tijdens het algemeen overleg Preventiebeleid van 31 maart jl. is toegezegd, zal ik in de loop van 2016 uw Kamer een brief doen toekomen over de beleidsinzet die zal plaatsvinden op gezondheidsbevordering in breder perspectief in het onderwijs (Gezonde School) na 2016. De Gezonde Schoolkantine zal hiervan onderdeel uit gaan maken.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn